

НЕОБХІДНІСТЬ ТА ПРІОРИТЕТИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ВІЙНИ

Мігай Н.Б.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки, обліку та підприємництва
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова
м. Миколаїв, Україна*

Безперервні інновації є невід'ємною рисою сучасного світу і постійно мотивують до вдосконалення та розвитку, оволодіння новими знаннями та компетенціями. Виклики сучасності зумовлюють активне впровадження новітніх інформаційних технологій в освітню сферу, докорінно змінюючи освітню парадигму. Традиційна система освіти, яка базується на аудиторних заняттях, формалізованій структурі змісту дисциплін, що вивчаються, використанні бібліотек і друкованих підручників сьогодні трансформується в більш гнучкий освітній процес, орієнтований не на передачу знань від викладача студентам, а на активну співпрацю у цифровому просторі. Це дозволяє зробити процес навчання індивідуально-орієнтованим та таким, що відкриває доступ до найбільш сучасних і якісних джерел інформації від провідних фахівців з різних куточків світу.

Вторгнення на територію України військ Російської Федерації стало каталізатором великої кількості проблем у всіх сферах життєдіяльності нашої країни, в тому числі і у системі освіти: вимушене переміщення значної кількості населення; руйнація закладів освіти; пошук можливостей здійснення освітнього процесу та надання освітніх послуг в умовах війни.

На 1 червня 2022 року через військові дії та бомбардування більше 10 млн. осіб змінили місце проживання, з них 6,5 млн. осіб є внутрішньо переміщеними особами, 3,9 млн. осіб виїхали за кордон. Більша частина – це жінки та діти. Виїжджають також і педагогічні працівники, за останніми даними виїхало більше 23 тис. осіб [1]. Проте, ці дані не є точними, адже щодня велика кількість людей змушені покидати свої домівки.

В таких умовах розвиток і освоєння сферою освіти новітніх цифрових технологій є нагальною потребою. Цифрові технології відкривають нові можливості для проектування й реалізації освітнього

процесу, роблять освіту доступною, надають можливість застосування різних форм отримання освітніх послуг, забезпечують безперервність освіти впродовж життя та особистісно-орієнтоване навчання.

Серед пріоритетів цифрової трансформації вищої освіти можна назвати:

- підвищення цифрової компетентності професорсько-викладацького складу вищих навчальних закладів (пришвидженню цього процесу посприяла також пандемія COVID-19);

- цифровізація дидактики в системі вищої школи як мультиплікативної науково-освітньої платформи. А саме інтеграція студентів та викладачів в розвитку інноваційних проєктів, бізнес-інкубаторів, підтримка студентських стартапів тощо. Для кризової вітчизняної економіки такі процеси створять передумови для її відновлення у майбутньому;

- цифровізація системи патріотично-виховної роботи із здобувачами вищої освіти в соціальних мережах. Побудова цифрової інфраструктури фірмового стилю керівництва навчального закладу та корпоративної відповідальності.

З метою трансформації освітнього процесу, його адаптації до здійснення в умовах війни та формування цифрових компетенцій актуальною є розробка та впровадження цифрового модуля в освітні програми, формування змісту дисциплін соціального та економічного характеру як цілісної сукупності дидактичних одиниць.

Серед інформаційних ресурсів, що дозволяють забезпечити цифровізацію навчання є вже впроваджене більшістю вищих навчальних закладів України віртуальне освітнє середовище Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment). Moodle дозволяє здобувачам освіти не тільки знайомитися з теоретичним матеріалом та виконати звітні перевірені роботи, результати яких буде бачити викладач, але також і побачити структуру навчальної дисципліни, найбільш важливі аспекти, виконати творчі індивідуальні проєкти та закріпити вивчений матеріал. Перевагою використання такої системи навчання є необмежене використання наочного матеріалу, насиченість ігровими методами навчання.

Цифровізація надає можливість залучити в освітній процес різні інтернет-ресурси, зокрема загальнодоступні ресурси міжнародних освітніх платформ:

- Coursera – освітня міжнародна платформа, яка пропонує онлайн-курси, відомі як MOOC – Масивні Open Online Courses або відкриті курси онлайн від найкращих університетів світу. Вже під час війни команда «Coursera» першою відгукнулася на запит Міністерства освіти і науки України та вже у березні 2022 року розпочала співробітництво:

для українських студентів було відкрито понад 6,5 тис. курсів із 400 спеціалізацій за програмами найкращих університетів та компаній світу. Уже понад 20 тис. студентів і викладачів приєдналися до Coursera та успішно опановують онлайн-курси від Google, Meta, IBM, Microsoft, Amazon Web Services, а також таких провідних університетів світу, як Yale University, California Institute of the Arts, Duke University, Erasmus University Rotterdam та інших [2].

– EdX – безкоштовна Інтернет-платформа масових відкритих інтерактивних курсів, заснована Массачусетським технологічним інститутом і Гарвардським університетом у травні 2012 року. EdX разом з МОН України працює над наданням безкоштовного доступу до понад 1 600 онлайн-курсів і програм від провідних світових установ та компаній на EdX Online Campus [3].

– XuetangX – це програма, що дозволяє студентам приймати МООС (Massive Open Online Courses) за допомогою пристроїв Android. Після встановлення програма дозволяє здобувачам освіти переглядати, зареєструватися та брати МООС, розміщені на <http://www.xuetangx.com>.

– Udacity – комерційна освітня організація, що пропонує масові відкриті курси. Більшість курсів Udacity – технічного напрямку. В окремі розділи винесено матеріали з математики, бізнесу, дизайну, інших наук (фізика, біологія). Усього Udacity пропонує близько 30 курсів, які діляться за рівнем складності [4].

Велика кількість переваг цифровізації освітніх послуг як засобу донесення знань до здобувачів освіти може нівелюватися значною кількістю ризиків. Зокрема, наявні ризики використання недостатньо вивчених технологій, що спричиняє витіснення більш важливих можливостей освіти та розвитку; ризики, пов'язані із втратою письмових навичок, навичок запам'ятовування та переосмислення через використання електронних версій освітніх програм; ризики розвитку «екранної залежності», «розвиток цифрового слабоумства»; ризики витіснення живого спілкування педагогів і здобувачів освіти; ризики поширення кіберзлочинності, маніпуляції інформаційними даними тощо [5].

Отже, цифровізація освітніх послуг в умовах війни є нагальною необхідністю і вимагає формування пріоритетів, врахування переваг та ризиків. Це можливо завдяки повній консолідації зусиль державних органів влади, відповідних міністерств та відомств, керівництва навчальних закладів, а також професорсько-викладацького складу та здобувачів освіти.

Список використаних джерел:

1. Українська система вищої освіти в умовах воєнної агресії РФ: проблеми і перспективи розвитку. URL: <https://niss.gov.ua/news/statti/ukrayinska-systema-vyshchoyi-osvity-v-umovakh-voennoyi-ahresiyi-rf-problemy-y>
2. Coursera пропонує безкоштовні онлайн-курси для українських студентів. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/coursera-proponuye-bezkoshtovni-onlajn-kursi-dlya-ukrayinskih-studentiv>
3. Освітня платформа EdX зупиняє публікацію курсів, які пропонують російські університети. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/03/6/683401/>
4. Платформи для вдосконалення навичок і саморозвитку. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/platformi-dlya-vdoskonalennya-navichok-i-samorozvitku>
5. Digital Technologies in Education. URL: <https://ec.europa.eu/jrc/en/digital-education-policies>